

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 772

гр. София, 18.02.2025 г.

**ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 3-ТО ГРАЖДАНСКО
ОТДЕЛЕНИЕ 3-ТИ СЪСТАВ**, в закрито заседание на седми ноември през
две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Емил Томов

Членове: Драгомир Драгнев
Геновева Николаева

като разгледа докладваното от Емил Томов Касационно гражданско дело №
20248002101351 по описа за 2024 година

Производството е по чл. 288 от ГПК .

Образувано е по касационна жалба Окръжен съд –Силистра ,чрез неговия административен ръководител срещу решение №268 от 13.10.2023г по в. гр.д № 359/2023г по описа на Окръжен съд - Добрич в частта,с което е потвърдено решение №148от 24.02.2023г по гр.д №2245/2022г на Районен съд-Добрич. В обжалваната от касатора част е разгледан трудов спор,като е ангажирана отговорността на ответника Окръжен съд-Силистра в качеството му на работодател да заплати претендирана с иска по чл.128 КТ във вр. с чл.229 ЗСВ ,предявен от О. К. М. сума в размер на 7658,85лв, представляваща сбор от разлики между дължимото месечно възнаграждение по чл.218, ал.2 ЗСВ за периода от 01.07.2019г до 30.06.2021г, през което време ищецът е изпълнявал длъжността „младши съдия” в Окръжен съд - Силистра, и действително заплатеното му през същия период възнаграждение – основна работна заплата, ведно с акцесорното вземане от 1293,28лв., съизмеримо със законната лихва за забава върху неизплатените разлики от датата на изискуемостта на всяко вземане ,до датата на подаване на исковата молба. Не е имало спор , че след встъпване в длъжност като младши съдия в ответния съд ищецът е получавал брутно възнаграждение,определено по размер от основно трудово възнаграждение по утвърдената с решение на Пленума на ВСС Таблица №1 за определяне на максималните основни месечни работни заплати на съдии,прокурори и следователи/същата утвърдена за календарните 2019г.-2021г. с решение от заседание, проведено на 24.01.2019г,решение от заседание,проведено на 30.01.2020г.,решение от заседание, проведено на 04.02.2021г./и допълнително възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит в размера по чл.219 от ЗСВ.Получавано е основно месечно

възнаграждение за целия исков период, което не съответства на размера, посочен в чл.218, ал.2 ЗСВ. Определеният от ВСС фиксиран размер на възнаграждението за най-ниската магистратска длъжност за всяка от трите календарни години е несъответен на залегналата в чл.218, ал.2 от ЗСВ регламентация

на минималния размер на основното възнаграждение за същата-удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера съгласно данните на Националния статистически институт /НСИ/.

Пренесеният пред въззивна инстанция правен спор е следва ли на ищеца да се присъди разликата до размера на удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера по данните на НСИ, както предвижда закона. Поради установеното след съпоставка явно несъответствие с отрицателен знак - както към датата на утвърждаване на Таблица №1 на ВСС, така и в рамките на съответната календарна година определеният от този орган фиксирани максимални размери на основни заплати на младшите магистрати са под посочения в чл.218, ал.2 от ЗСВ минимум /удвоената средномесечна заплата на заетите в бюджетната сфера/, въззивният съд е дал положителен отговор на въпроса. В мотивите се посочва, че правата и задълженията на магистратите, както и трудовото им възнаграждение, се определят съгласно Закона за съдебната власт /ЗСВ/. Съгласно чл. 30, ал.2, т. 10 от ЗСВ Пленумът на Висшият съдебен съвет определя възнагражденията на съдиите, прокурорите и следователите. Цитирани са разписаните в чл.218 ЗСВ правила за определяне на основното месечно възнаграждение на различните нива магистрати. Председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, главният прокурор и директорът на Националната следствена служба получават основно месечно възнаграждение, равно на 90 на сто от възнаграждението на председателя на Конституционния съд- чл.218, ал.1 от ЗСВ. Законът определя и основното месечно възнаграждение за най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност/младши съдия, младши прокурор, младши следовател/ - в размер на удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера съгласно данните на Националния статистически институт-чл.218, ал.2 от ЗСВ. Така с нормите на чл.218, ал.1 и 2 законът пряко определя възнагражденията на най-високите и на най-ниските магистратски длъжности като посочва ясни обективни критерии за тях, възнагражденията за останалите длъжности в органите на съдебната власт се определят от Пленума на Висшия съдебен съвет – чл.218, ал. 3 от ЗСВ.

Упражнявайки правомощието си /чл. 30, ал.2, т.10 от ЗСВ/, в началото на всяка от процесните календарни години-2019, 2020, 2021, Висшият съдебен съвет е определял основни заплати на магистратите като е фиксирал за напред размерите /максималните/ на основните месечни работни заплати на всички длъжности в органите на съдебната власт, без тези по чл.218, ал.1 от закона. Законово правомощие на Висшият съдебен съвет като

колективен административен орган на съдебната власт е да определя възнагражденията на магистратите, но при условията, посочени в ЗСВ. Залегналата в чл.218 ал.2 от ЗСВ регламентация на размера на основното, месечно възнаграждение за най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност

(както и за най-високите по чл.218, ал.1 от ЗСВ)

лишава ВСС като орган, администриращ съдебната власт, от оперативна самостоятелност за избор на други, различни правила-критерии и методология, за определяне на размера на възнаграждението за тези длъжности. В случая, чрез правомощието си по чл.30, ал.2, т. 10 от ЗСВ, администриращия съдебната власт орган е взел решение за определяне на възнаграждението за длъжността „младши съдия“ за процесния период под

предвидения в ЗСВ минимален размер като в началото на съответната календарна година и за напред е определил основно възнаграждение за длъжността „младши съдия“ в противоречие

на нормата на чл.218, ал.2 от ЗСВ.

Принципно законът като източник на базова правна уредба, не може/а не и е необходимо/ да урежда абсолютно всички правни аспекти на материята, предмет на регламентация, а може и в много случаи изрично и сам допуска, някои от тях да бъдат уреджани чрез създаване на съответни вътрешни правила и критерии. Така и в случая Законът за съдебната власт допуска, чрез нормата на чл.218,

ал.3, администриращия съдебната власт орган сам да определя основното възнаграждение за длъжностите в органите на съдебната власт, извън обаче тези по чл.218, ал.1 и ал.2 от същия, за определянето на чиито възнаграждения правилата са зададени от самия закон. Прогласеното в чл.117 от Конституцията предназначение на съдебната власт изисква адекватно на закона администриране и на възнагражденията на работещите в нея, за да се изпълни целта на основния закон.

В касационната жалба са посочени основания по чл.281, т.3 ГПК и касаторът Окръжен съд – Силистра счита, че въззивният съд не е обсъдил изчерпателно всички наведени доводи и възражения, касаещи възможните варианти за тълкуване на разпоредбата на чл.218, ал.2 ЗСВ, в която норма има празнота, доколкото въпроса за това коя база следва да се вземе предвид не е регламентиран с нормативен акт. Липсва детайлен ред и утвърден алгоритъм коя средна заплата и за какъв период от време следва да се приложи по втората алинея на чл. 218 ЗСВ. Логично следва да се постави въпроса кои данни от НСИ ще следва да бъдат взети и към кой момент. Ако се приеме актуализацията на заплатите да бъде в пряка обвързаност с промяната на заплатите в бюджетния сектор в реално време, това би означавало всеки административен ръководител в съдебната система да начислява основните възнаграждения на младшите магистрати и на служителите, чиито възнаграждения са обвързани с посочените. Такава компетентност ЗСВ изрично изключва. Административният ръководител на органа, привлечен в качеството на работодател в настоящия процес, е обвързан от решението на Пленума на ВСС, от размера на възнаграждението в Таблица №1 и посоченото в акта за въспване, полагащото се възнаграждение е изплащано на ищеца като младши съдия, поради което касаторът счита

предявения иск за неоснователен.

В приложено към касационната жалба изложение на основанията за допускане до касационно обжалване се изтъква критериият на чл.280,ал.1,т.1 ГПК,с довод за противоречие с установената практика на ВКС по процесуалноправния въпрос за задължението на въззивния съд да обсъди и съобрази всички оплаквания ,възражения и доводи на страните по делото при постановяване на съдебния акт. В следващия раздел на изложението са формулирани осем въпроса,отговорите на които ще са от значение за развитие на правото,не е налице съдебна практика по тях и очевидно се създава затруднение по прилагането на закона в този му вид. Основание по чл. 280 , ал.1 т.3 ГПК се поддържа по водещо поставения въпрос (т.1),елемент ли е от фактическия състав решението на Пленума на ВСС при определяне на размера на основното месечно възнаграждение за младши съдиите ,младшите прокурори, младшите следователи по чл.218,ал.2 ЗСВ. В зависимост от отговора, и ако той е отрицателен ,поставя се въпрос : дава ли терминът „се определя” правомощия на ВСС да дава цифрово изражение на конкретния размер на възнаграждението за младшите магистрати, обективирайки решението си в Таблица №1 за определяне на максималните основни месечни работни заплати (т.2) и коя средномесечна заплата от бюджетния сектор /по данни на НСИ/ следва да се взема предвид (т.3).Следващата група въпроси са свързано поставени. Концентрирани са върху обвързаността на административния ръководител –председател на орган на съдебната власт да прилага приетото от Пленума на ВСС възнаграждение на младши магистрата,съответно има ли административният ръководител оперативна самостоятелност да го определя(т.4),има ли задължение да го заплаща в размер различен от този , за който е издаден акта при заемане на длъжността - чл.161,ал.3 т.4 ЗСВ (т.5), допустимо ли е административен ръководител –председател на орган на съдебната власт да предложи и посочи размер на основно трудово възнаграждение ,различен от определения с решение на Пленума на ВСС (т.6), недействителна ли е уговорената в акта за изпълнение на длъжността основна месечна заплата (т.7) и ако да , с кой конкретен размер следва да бъде заменена в случай ,че не отговаря на изискванията на чл. 218, ал.2 ЗСВ и какъв е реда за защита на младшия магистрат в този случай (т.8)

Като счита обжалваното въззивно решение за явно необосновано по повдигнатите въпроси, касаторът изтъква и основание по чл.280, ал.2,предл. трето ГПК .

Постъпил е отговор от ищеца по делото. Оспорва се наличието на предпоставки за допускане на въззивното решение до касационно обжалване. ВСС не е спазил заложената в чл.218, ал.2 ЗСВ регламентация ,като през процесния период е вземал решение за процентно увеличение спрямо предходно определени основни възнаграждения за магистратските длъжности /без посочените в чл. 218, ал.1 ЗСВ длъжности/ и в никое заседание кадровият орган не е съобразявал данни на НСИ.При все това ответникът поддържа,че законът е спазен,като допуска вероятности.Изчисленията ги опровергават.Данните на Националния статистически институт са със степен на аналитичност отделен месец което означава ,че и актуализацията трябва да е на помесечна база,щом в закона не е указано друго.Не могат ответниците да се позовават на фактическа или правна невъзможност да изпълнят

закона. Въззивният съд решаващо е преценил предоставена ли е на Пленума на ВСС оперативна самостоятелност да избере други правила - критерии, методология, различни от заложените в чл. 218, ал.2 ЗСВ при определяне на основните възнаграждения за младшите магистрати, включително кой е надлежният ответник по иска за неначислено и неизплатено трудово възнаграждение. В решаваща насока отговорът на исковата претенция по решението остава правилен, както и да се отговори на някои от поставените в изложението на касатора осем въпроса. Въпросите по т.4 и сл. в изложението намират отговор в легитимацията на Окръжен съд – Силистра като работодател, която отговорност е обективна.

Отговор е постъпил и от Висшия съдебен съвет, евентуален ответник по иска, разгледан и в обжалваната част уважен срещу Окръжен съд – Силистра. Чрез процесуалния си представител по делото юрисконсулт А. Т. кадровият орган изтъква, че уважаването на исковата претенция засяга дейността, компетентността и правомощията на ВСС като орган, който организира изпълнението на бюджета на съдебната власт. Това, както и положението му на евентуален ответник обосновават становището, че касационно обжалване на въззивното решение следва да се допусне поради нуждата от тълкуване, с което да се извлече практическото приложение спрямо конкретните субекти при определяне възнаграждението на младшите магистрати. ВСС е единственият орган, на който законът е делегирал правомощието да определя заплатите на магистратите и в изпълнение на общата компетентност на Пленума (чл.16, ал.1, чл.30, ал.2 т.10 ЗСВ) са актовете на ВСС по отношение на бюджетно финансовите дейности, с които през процесния период са определяни възнагражденията на магистратите (включително младшите), включително темпа и периодичността на актуализацията им. В действащата своя редакция нормата на чл.218, ал.2 ЗСВ препраща към използването на неконстантна, ориентировъчна референтна стойност, от която субекта на определянето се ръководи при своята оценка на адекватността, развитието на възмездността на труда. Гаранцията на закона следва се счете за изпълнена от Висшия съдебен съвет, при положение че актуализирането се извършва веднъж на година и в рамките на бюджетната процедура, след приемане на бюджета на съдебната власт, което е условие за да се приложи съразмерност (чл.6 АПК) и принципа на равенство (чл.8 АПК).

След преценка Върховен касационен съд, III гр. отделение счита, че не е налице основание за допускане на въззивното решение до касационно обжалване.

Въпросът за фактите /фактическият състав/ от които произтича едно парично вземане може да се постави като относим, конкретен правен въпрос тогава, когато с настъпването им законът свързва възникването на субективното право, упражнено с иска. Упражненото с иска право в случая е основано на нормата на чл. 128 от Кодекса на труда, приложима съгласно препращането в чл.229 ЗСВ. В практиката на Върховния касационен съд по прилагането на тази норма, обхващаща различни фактически състави няма никакво колебание, че когато размерът на дължимото възнаграждение, в частност основното брутно трудово възнаграждение е установен в правоотношението между страните със сключването на трудовия договор, прилага се този договор. Когато е установен с колективен трудов

договор прилага се колективният трудов договор; когато е установен с подзаконов норми или правила, прилагат се тези правила доколкото не противоречат на закона. При общ административен акт, прилага се този административен акт ако не противоречи на закона, а когато изискване за размера на възнаграждението е установено със закон, прилага се закона. Противоречие със закона има когато нормата поставя изискване, което не е спазено. При разрешаване на трудов спор като настоящия нито е необходимо, нито е предмет на същинска тълкувателна дейност указването на начините, по които адресатът на нормата да спазва закона. Водещ принцип при разрешаването на трудовите спорове е съдебният контрол за законосъобразност.

Отграничават се служебните правоотношения, регулирани от административното право, при които защитата е по реда на АПК и специалните закони.

Ищецът е поискал да му се заплати паричната разлика между фактически определеното, начислено при работодателя /Окръжен съд Силистра, сега касатор/и изплатено му възнаграждение за исковия период през който е заемал длъжността "младши съдия", спрямо дължимото по закон, което в размера на исковата разлика не е начислявано и изплащано. Възнаграждението на ищеца е начислявано и плащано в изпълнение на ежегодно вземани решения на Пленума на ВСС, отразени в табличен вид /Таблица №1/, задали максималното възнаграждение за длъжността на ищеца в по-нисък размер спрямо минимално определеното в ЗСВ- закон, уреждащ статута му на магистрат, част от който статут е и размера на възнаграждението, което следва да получава /чл.218, ал.2 ЗСВ/. След като въззивният Добрички окръжен съд е констатирал, че има разлика с отрицателен знак, уважил е иска. Предвид задължението му на съд да основе решението си върху приетите за установени обстоятелства и върху закона /чл.235, ал.2 ГПК/, друго решение не би следвало да има - нито предвид фактите по делото, нито предвид закона, очевидно приложим към тях. Без да пререкава нито установените относими факти /до един безспорни в процеса/, а още по-малко закона, който в чл.218, ал.2 ЗСВ, във вр. с чл. 229 ЗСВ е непререкаемо ясен за дължимото и неговия характер, касаторът разсъждава върху въпроси, чиито отговор няма да промени решаващите изводи на съда, в обуславяща за изхода на делото насока.

Както е изтъкнато в решението на ОС-Добрич, по своя характер магистратското възнаграждение е такова за положен труд, и ако и правоотношението по заемане на магистратска длъжност да е специфично, различно и от трудовото, и от служебното правоотношение, магистратите полагат труд в съответния орган на съдебна власт /чл.161 от ЗСВ/, който се явява техен

работодател, а не Висшият съдебен съвет. Законово правомощие на Висшият съдебен съвет като колективен административен орган на съдебната власт е да определя възнагражденията на магистратите, но при условията, посочени в Закона за съдебната власт. Ето защо и след като при осъществена администрираща дейност условие на закона не е спазено, причините довели до констатирания по делото резултат не са от естество да обосноват поддържаните правоизключващи възражения на ответника по иска за изплащане на дължимата разлика в трудовото възнаграждение. Като е изложил мотиви в тази насока, въззивният съд е изпълнил задължението си да обсъди доводите и възраженията на страните в съответствие с

установената практика на ВКС, част от която изтъкната от касатора в изложението. Поради това не е налице соченото основание по чл.280, ал.1, т.1 ГПК по поставения процесуалноправен въпрос.

След като изискване на закона не е спазено, според препращаща норма в чл.229 ЗСВ защита на правото осигурява нормата на чл.128 от Кодекса на труда посредством иск, основан на задължението работодателят да изплаща дължимото възнаграждение, независимо дали го е начислил, или не го е начислил. За последното практиката на ВКС е неотклонна, съобразена е от въззивния съд в решаваща за изхода на делото насока и не е налице соченото основание по чл. 280, ал.1, т.3 ГПК по формулираните в последния раздел на изложението (т.4-8) въпроси, оспорващи задължението на работодателя. Когато размерът на основното възнаграждение не е съответен на изискванията на закона, гражданският съд, разрешаващ спора, е длъжен да го приведе в съответствие с приложимата правна норма, вслучая с чл.218, ал.2 от ЗСВ. Нито решението на ВСС, нито обвързаността на административния ръководител с това решение са пречка за съда да приложи директно закона.

По изложените вече съображения, не е налице основание за допускане на въззивното решение до касационно обжалване и по критерия на чл.280, ал.2 предл. трето ГПК. Очевидна неправилност на въззивно решение може да обоснове касационно обжалване ако съдът се е позовал на несъществуваща или отменена правна норма, не е приложил императивна материално правна норма уреждаща спорни правоотношения, грубо е нарушил правилата на формалната и правна логика при обосновка на изводите си, или е нарушил основополагащи процесуални правила, гарантиращи правилността на съдебния акт, което в случая не се констатира.

Предвид гореизложеното Върховният касационен съд, състав на III г.о.

О П Р Е Д Е Л И:

Не допуска касационно обжалване на решение №268 от 13.10.2023г по в.гр.дело № 359/2023г по описа на Окръжен съд – Добрич

Определението не подлежи на обжалване

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____